

Novi zvon

Novi zvon

Letnik V, številka 5
(oktober/november 2016)

ISSN: 2385-9687

Revija deluje pod licenco creative commons.

Glavna in odgovorna urednica:
Sara Fabjan

Pomočnik urednice:
Patrik Holz

Strokovna sodelavka – intervju:
Veronika Šoster

Strokovna sodelavka – lektorica:
Jera Sitar

Intervju

ALEŠ JELENKO

»Hej, zakaj pa ne bi pri nas nekaj ušpičili!?»

Aleš je po izobrazbi magister managementa, intenzivno pa se ukvarja tudi s poezijo. Je idejni vodja dvodnevnega festivala Spirala, ki se odvija v Slovenskih Konjicah, objavlja v Sodobnosti, Poetikonu, Mentorju, Apokalipsi, Idiotu, Vpogledu in še kje. Je dvakratni finalist Urške (2015 in 2016) ter polfinalist Pesniškega turnirja (2016). Najraje prebira slovenske avtorje, poleg poezije pa mu veliko pomeni tudi šport.

Tvoja poezija velikokrat meji na filozofske tekste, ni ti tuja niti uporaba kakšne bolj znanstvene terminologije. Se je tak specifičen slog razvijal počasi ali si že od začetka zavračal bolj intimistično poezijo?

Že več kot deset let sem – bolj ali manj – dejaven na literarnem (predvsem pesniškem) področju. In zdi se mi, da sem »šele« v zadnjih dveh, treh letih uspel razviti svoj lasten slog – svojo lastno poetiko, v kateri sem se našel; in res se zdi, da ustvarjam poezijo, ki pogosto zaide v filozofske diskurze in razmišljanja. Prepričan sem namreč, da poezija ni (in ne sme biti) »le« refleksija sedanosti, pač pa tudi poskus kreiranja prihodnosti. Miklavž Komelj je v svoji zbirki esejev zapisal krasno misel: »Nujnost poezije ni v tem, da je treba poeziji pač priznati neko vlogo v svetu; nujnost poezije je nujnost poezije zato, da se ta svet [...] spremeni »v temeljih« ...«¹

Morda mi ravno zaradi tega intimistična poezija ni tako zelo blizu; za moj okus ponuja (pre)velik vpogled vase in (pre)majhen pogled na svet okoli sebe. Poezija pa – po mojem skromnem mnenju – mora biti pomemben družbeni steber

¹ Miklavž Komelj: Nujnost poezije, str. 10; Hyperion, Koper, 2010

(filozofski, politični ipd.). S tem seveda ne želim reči, da v našem prostoru nimamo dobrih intimističnih pesnikov in pesnic, vendar se mi pomen oz. moč njihove poezije zdi precej manjša, ker – zaradi zasanjanosti – izgublja stik z realnim.

Tudi sam sem v svojih začetkih zašel v romantične klišeje, a najverjetneje je to pač normalen (nujen?) proces razvoja.

Kulturno aktiven in prisoten si na področju savinjske regije, kakšna se ti zdi situacija tam? Kultura je pri nas vseeno precej centrirana v Ljubljani, vi pa ste malo poživili sceno s festivalom Spirala. Lahko poveš še kaj o njem?

Mogoče sem še najbolj aktiven v Mariboru – tam redno sodelujem (na Mladih rimah, literarnih večerih, javnih branjih itd.). Je pa jasno, da – glede na kraj bivanja – bolj spadam v savinjsko regijo.

Situacija v manjših krajih je gotovo bistveno drugačna od Ljubljane ali Maribora; precej manj je dobrih kulturnih dogodkov, kar se odraža pri prebivalcih, ki – tudi – zaradi tega ne (z)morejo slediti kulturnim premikom. In to ni vezano le na literarno področje, pač pa tudi na ostale umetniške zvrsti: od likovne scene, glasbene produkcije pa vse do arhitekture.

Spomnim se, da sem že pred časom razmišljal o dejstvu, da med Mariborom in Celjem ali Velenjem ni niti ene kvalitetne literarne prireditve (niti literarne revije). Takrat sem si rekel: *»Hej, zakaj pa ne bi pri nas nekaj ušpičili!?»* Svoj predlog, idejo sem naslovil na Splošno knjižnico Slovenske Konjice in Center za kulturne prireditve. No, in potem se je vse skupaj nekako »zarolalo«; sestavili smo uredniški odbor, ki ga sestavljamo Tonja Jelen, Maja Furman, Ana Miličević in moja malenkost. Sledili so sestanki in zasnova projekta – kako naj dogodek izgleda, kaj naj literarna revija vsebuje, kako izpeljati literarni natečaj, kdo bodo gostje itd. In nekako nam je uspelo! Festival Spirala, kot smo ga poimenovali, se je razvlekel v dvodnevni

dogodek; izšla je literarna revija (sledilo je branje objavljenih avtorjev), izpeljali smo igro oz. delavnico za otroke ter vse skupaj zaključili z osrednjim dogodkom – pogovorom s Tonetom Partljičem, Andrejem Brvarjem in glasbeno točko skupine Mi2. Vesel sem, da nam je uspelo. Poskrbeli bomo, da se bo tudi letos združilo prijetno s kvalitetnim.

Praviš, da imamo že pri nas ogromno dobrih pesnikov in se zato ni treba vedno ozirati na tuje. Katere pa ti najraje bereš in zakaj? Kako ocenjuješ slovensko poezijo v primerjavi s tujo (glede na nivo)?

Prepričan sem, da je slovenska poezija – še vedno – na zelo visokem nivoju, čeprav se morda kdo s tem ne bi strinjal; imamo namreč izjemno kvaliteten nabor pesnikov in pesnic. Prav zaradi tega dejstva se ni treba vedno ozirati v tujino. To pa seveda ne pomeni, da tujih avtorjev ni potrebno prebirati. Vedeti moramo, da nam le-ti ponujajo – zaradi kulturno-zgodovinskih in političnih razlik – povsem drugačen vpogled v literaturo.

Sam najraje posežem po zbirkah Zorana Pevca, Miklavža Komelja, Tomislava Vrečarja, Simone Kopinšek, Taje Kramberger ... H. M. Enzensbergerja, Paula Celana, Billya Collinsa ...

Si dvakratni finalist Urške in polfinalist Pesniškega turnirja. Kaj meniš o tekmovanjih v poeziji (in v umetnosti nasploh)?

To so tekmovanja, ki to niso. Rekel bi, da gre bolj za dogodke z izobraževalno noto; vsaka nova prireditelj, na kateri sem sodeloval, mi je ponudila širši uvid v literarno-teoretsko polje ter drugačen, svež vpogled v moje tekste. Predvsem zaradi tega, se mi (ne)tekmovanja – kot so Urška, Pesniški turnir itd. – zdijo pomembna za kulturno sfero.

Super je, da se literarne tekste ovrednoti. Le na ta način lahko avtor izve, če sploh gre v pravo smer. Skoraj vsak – še posebej mlad – avtor je na začetku (nekateri pa ves čas) prepričan, da umetnosti (tudi literarne) ni mogoče ocenjevati. To seveda ni res. Že Zoran Pevec je pred časom lepo zapisal, da *»Umetnost, in s tem tudi književnost ni stvar okusa, temveč presoje. Literarno-teoretični aparat je dovolj zanesljiv, da se da z njim zanesljivo določiti, kaj je slabo, kaj dobro, celo zelo dobro, bolj na tankem ledu smo le, ko je treba kaj napisati o odličnosti - tu pomaga le časovna distanca.«*² Če se s poezijo ne ukvarjaš zares, vidiš v njej le neko doživljanje realnosti, ki ti – na neki (ne)zavedni ravni – vklaplja različne čute. A poezija je vse kaj drugega kot to; gre za filozofsko-poetični razmislek z estetskim presežkom, za premišljen izbor besed, za povsem samosvojo govorico! *To* so stvari, ki jih nekateri ne razumejo ... Mogoče tudi ne priznavajo. In ravno *zato* so literarna tekmovanja še toliko pomembnejša.

Ker si omenil šport, ti vprašanje o njem seveda ne uide. Ali ga samo spremljaš ali pa tudi kaj treniraš/si treniral? Lahko med športom in poezijo potegneš kakšne vzporednice ali tega raje ne mešaš med seboj?

Pa smo pri temi, ki med »umetniki« ni najbolj priljubljena. Pa pravzaprav sploh ne vem zakaj; šport in umetnost (literatura, likovna umetnost ali glasba) imata dve pomembni podobnosti! Prva je iskanje vrhunskosti. Oba – športnik in umetnik – iščeta kvaliteto in pot, kako jo doseči. Druga je razmerje med talentom in delom. Za vrhunske dosežke na športnem ali umetniškem področju ni dovolj zgolj talent, pač pa je potrebno še trdo delo – za športnike v obliki treningov in priprav ... Za umetnike, npr. pesnike, pa v obliki branja literarne teorije, sodobne pesniške produkcije, esejev in

² Zoran Pevec: Virtualni večer na PesemSi; link - http://www.pesem.si/a/objava/prikaz/99460/zoran_pevec/1

razmišljanj o poeziji, udeležbe na literarnih delavnicah, druženj z ostalimi slovenskimi pesniki itd.

Šport trenutno samo spremljam. Sem pa pred leti treniral mali nogomet v Medobčinski ligi malega nogometa, kasneje pa sem – kot vodja ekipe FSK Kebelj – sodeloval pri uspehu na državni ravni: Z mladinci (U18) smo osvojili tretje mesto v državni futsal (malonogometni) ligi, ki deluje pod okriljem NZS.

Intervjuvala: Veronika Šoster

Poezija

Anja Grmovšek

Tisto mesto mi je bilo od nekdanj vseč.
Ne vem točno, zakaj, ampak verjetno zaradi imena.
In nogometa.
MyPa so bili svoj čas prekleto dobri.
Nič velikih imen, samo veliki cilji in še večja jajca.
Mater, so si upali. Igrali so s tako strastjo,
da si večkrat podvomil,
ali je pravi nogomet res doma v Nemčiji.
Deda sem po tekmi, ko so postali prvaki, prosila,
če mi kupi tisti rdeči dres.
Še danes visi na steni nad posteljo.
Kasneje je visel tudi deda.
Ne nad posteljo, temveč v garaži.
Nisem mu odpustila in
po tistem se nisem več vrnila v Anjalankoski.
Mesto so preimenovali, ampak to ni več mesto.
Nikoli nisem videla zadnje tekme.

Med reklamami z nesmiselnim izmenjavanjem
paštet, vložkov, Wir leben Autos in Airwaves čigumijev
ugasneš televizor in *besedo* prepustiš Coltranu.
Ničesar ne rečeš.

Pričakovano.

Ko te kaj preseneti, pritisneš tipko in izgineš vase.
Tokrat te nič ne more premakniti –
tudi če bi se zemlja postavila na glavo.

Tvoj obraz je miren.

Na njem ni sledu o globalnih problemih,
ni odziva na poplave v Nemčiji,
ne trzaš na odstope ministrov in izvaljeno ličinko človeške
ribice.

»*Misliš resno?*«

Po dolgih molčečih sekundah me pogledaš s tistimi očmi,
v katerih se skrivajo vsi strahovi o menjavanju pleníc,
bruhanju po ramah in jokanju sredi trgovine z nesmiselno
razporeditvijo polic s piškoti in z moškimi brivniki.

»*Lahko mu je ime John,*« odvrnem.

Kad napolniš z mlačno vodo. Na površini
se pojavijo mehurčki, ki neritmično pokajo
ob stiku z zrakom. Slečeš se. Usločiš hrbet,
da z nog lahko snameš hlače in spodnjice.
Gladek je videti.

Z roko ti grem skozi lase, ki dišijo po robidah
in malinah. Drugih vonjev ne poznam več.
Gladki so na otip.

Stopiš v kad in se rahlo streseš.

Koža se ti naježi podobno kot takrat,
ko zalivaš ozke ulice med mojimi nogami.

Aleš Jelenko

BARVNE

Rumena

Edison: »Zrelost je pogostokrat bolj absurdna od mladosti.«

A: Slišiš?

B: Mogoče bi moral kupiti flomaster.

A: Pusti to. Govorim o obsedenosti z nami.

B: Počakaj malo!

(Se vstane in odide v trgovino)

...

(Vstopi skozi vhodna vrata s flomastrom v rokah)

B: Tako. Že delam!

A: A ne razumeš, da so moje besede pomembnejše?

B: Še malo in bom končal.

A: Mogoče ima stena ušesa.

B: *Done!* Edisona sem dal na plakat.

Roza

Ironično je, da se kljub zadržkom
težko zadržiš;

in potem buljiš in buljiš
in žena te sune s komolcem
in ti se od nemoči zviješ v klobčič
in zaspiš ...

Spolna identiteta
je precej pomembna
(to sedaj vem),
zato se ne tepem več
ob novih *kiksih* –
enostavno grem
skozi njih.

Odgovor je
najbolj pristna
košara dejanj;
nikoli
se ne bomo rešili
lastnih smeti
(dokler imamo noge).

Vijolična

Takrat, ko te

črna luknja
pogoltne
in izpljune,

se prva svetovna vojna
odvija vnovič

in znova.

Siva

Zaprl sem se v mapo,
se ulegel na list
in vključil varovalo.

V arhivu
bom sameval,
dokler me
nova generacija
ne odkrije
na novo.

In
 bom
 srečen!

Kristian Koželj

Porto Santo. Leto '95

Z roko sežeš čez glavo
v posodo z ringloji.
Zagrizeš. Sladko se razleze po jeziku.
Ležiš na starem temno rjavem kavču.
Maminem. Z razpokanim skajem
na naslonjalih za roke.
Skozi žametne zavese preseva sonce.
V snopih poplesujejo kosmi prahu.
Zapreš oči.
Porto Santo. Leta '95.
Madeira in papaje.
Ženska se ti potna razlije ob stegnu.
Grizlja ti ušesno mečico.
Desnica zdrsi preko prsi
in trebuha pod rjuho.
Prah vzvalovi v oblaku.
Pod vajinim oknom vrtec na sprehodu.
Ena mala račka šla je na potep ...
Odsesa se od tvojih ust.
Obožujem, ko imaš okus
po ringlojih, reče.
Potem se začne krohotat.
Veš, midva bova zjebala svet.
Na koncu samo še vzdihuje.
Prižgeš ročno zvito portugalsko cigaro.
Mehari's sweet orient.
Tudi ona je govorila, da bosta zjebala svet.
Na Portu Santu. Leta '95.
Dolg požirek cenenega ruma.
Koščico pljuneš v pepelnik.

Sao Paolo. Leto '08

Pozvonilo je.
Odvlekel si se do vrat,
jih odprl in zagledal – sebe.
Premočenega od popoldanskega naliva.
Nerodno ti je bilo. Zaradi zamude.
Oprosti. Saj veš, promet v tem
mestu je nočna mora.
Zadržan nasmešek.
Topel pogled.
Vstopi.
Zadrega.
Z gosti se nikoli nisi najbolje znašel;
še posebej nenapovedanimi.
Ti lahko kaj ponudim?
Kavo? Viski?
Imaš kaj vina?
Nekje najdeš steklenico bordojca.
Lačen?
Hvala, ravnokar sem nekaj prigriznil.
Po drugem kozarcu zadrega mine.
Pogovor steče.
Postaja zaupen. Prijateljski.
Dan je bil dolg.
Veliko si imaš povedati.
O dekletu iz najljubše kavarne.
Zjutraj ti je s kavo postregla
svež rogljiček, nasmeh in
telefonsko številko.
Načečkano na rob
»to-go« lončka.
Kaj praviš, bi jo poklical?
Zleknjen si v fotelju. S sabo.
S kozarcem rdečega in črno belim
vesternom z Johnom Waynom.
Z levico potrkavaš v

ritmih otožne bossa nove
s pokrite terase čez cesto.
Pomladanska nevihta se razliva
po oknih v neonskih barvah.

Izvir

I.

vsako jutro komaj opazno
zadrhtiš odpreš oči pred
kavo ne bo nič rečeš ko
se izmakneš poljubu saj
veš da se ne morem ljubiti
dokler je svet zabrisan in
rumen potem nalašč na
kolenih pod mizo iščeš
hlačke in modrc pri vsakem
kosu posebej se vzravnaš
in pobožaš preden ga
oblečeš

II.

v svojo smer rasteš ljudje
pravijo da je od žalovanja
ker te vleče rahlo navzdol
ko potegne z vzhoda se
zalesketaš srebrno čeprav
sem si te poželet tudi zeleno
zlatorumeno rdečo rjavo
golo prepričan da je od
hrepenenja ker vedno
ko spodaj zaplivka in ti
ledeno oškropi liste
spoznaš kaj pomeni
biti zares
žejen

III.

v poletnem nalivu stojiš
na sveže pokošenem
travniku bosa v prosojni

beli obleki in tvoje
petje šepeta dežju
pomigneš mi gol se
ti približam z okrvavljenimi
stopali se opotekam med
ostrimi strnišči objameš
me s svojo mokroto meglice
se z gladine vzpenjajo skozi
tvoje lase proti gori tudi
najini telesi puhtita ko se
jezika razpleteta prvič
zaslišim tvojo govorico
vidiš tudi oblaki
se vračajo
domov

Proza

Nastja Koritnik

(Opomba: Besedilo je bilo v Novem zvonu V/2 objavljeno pod napačnim imenom, zato ga objavljamo še enkrat in se opravičujemo za napako.)

Smrtni greh, ki ga je zakuhal sosed Bjanko

Ni vsak sosed naš sosed Bjanko.

Saj vem, da so zaenkrat klonirali samo ovco in da je vsak človek individuum, ampak obstajajo ljudje, ki so bolj redki od drugih. Naš sosed Bjanko je pravi intelektualec; doktorat ima iz kompozicije, jezikoslovja in filozofije. Kadar mi zmanjka mleka, si ga grem vedno sposodit k njemu in vedno se vrnem nazaj v stanovanje pametnejša za dodatnih 6 odstotkov. Na fakulteti ga niti ne upam pozdraviti, ker hodi tako samozavestno, da vse sije od njega. Vse profesorice so navdušene nad njim.

»Oh, profesor Bjanko, oh, se opravičujem, he, he, profesor Matešič, se razume, da. Težko se navadim, da bi ga klicala po priimku, ko pa je bil še moj študent.«

»No, to je vse, kar vem o tej temi, sicer pa je to bolj Matešičevo področje. No, ENO izmed njegovih področij, se razume.«
»Obvezna literatura sta seveda v prvi vrsti magistrsko in doktorsko delo profesorja Matešiča ...«

»Profesor Matešič vam bo verjetno znal kaj več povedati o tej temi.«

Skratka, naš sosed doktor Bjanko je bog.

Seveda je odveč omenjati, da so vse študentke dobesedno obsedene z njim. Ni naključje, da sta dve njegovi bivši

pravzaprav njegovi bivši študentki. Niti ni naključje, da si mleko najraje sposojam od njega. Gotovo pa mora biti veliko naključje, da trenutno živi sam.

Mogoče zato, ker je neizmerno občutljiv na to, da kdo česa ne ve. Težko je biti genij. Vsak pisni in ustni izpit sta zanj prava živalska muka.

»Kako tega ne veste!?! Nič ne znate, kaj je z vami, slovenisti ...«

Danes vodi razpravo na neki okrogli mizi. Tam bodo vsi veleslavni doktoranti s področja jezikoslovja. Verjetno bodo spet razpravljali o kakšni temi, s katero se gospod Bjanko ukvarja že vrsto let. Na srečo bo prenos v živo. To zame pomeni nič sposojanja mleka ta večer.

Temu primerno je moj večer tudi izgledal. Pisanje seminarskih nalog, branje neke kontroverzne drame in vaja klavirja. Nič posebnega. Ure so kljub vsemu minile, kot bi mignil. Ko sem se prerinila do televizije, se je oddaja ravno začejala.

Za okroglo mizo so sedele same največje jezikoslovne živine. Najprej so eno uro razpravljali o vprašanju Rezije in Rezijanov, nato pa še eno uro o najnovejših odkritjih, ki pričajo o povezavi imena Laibach z imenom Ljubljana. Potem pa je pogovor nenadoma zašel v neko čudno smer. Profesor Bjanko namreč več kot očitno ni vedel, da je ena izmed teorij lingvista Tijmena Prinka, da je ime Laibach preko nekdanjega skupnega imena za ljubljansko reko in mesto povezano s staroslovanskim osebnim imenom *Ljubovid*.

To je bilo usodno. Zgroženi obrazi so zrl v profesorja Bjanka. Na njih je bilo opaziti sledove gnusa. Profesor je želel popraviti vtis in nadaljevati etimološko debato, toda nihče več ga ni jemal resno. Nihče več mu ni namenjal pozornosti. Dobil

je še nekaj vzvišenih pogledov, naveličanih od globokega razočaranja, nato pa niti tega ne več. Presenečeno je umolknil, vendar pa je bilo očitno, da je prepameten, da bi si te odzive jemal k srcu. Škoda, da kljub temu ne dovolj pameten, da bi vedel za teorijo Prinka. Naslednji dan je bilo njegovo predavanje zelo kaotično; Bjanko je sicer posegal po svojih povsem vsakdanjih, že neštetokrat preizkušenih predavateljskih metodah, toda njegovi študentje prvega letnika so križem rok sedeli vsak na svojem stolu in ga gledali kot Sfinga ob prvem srečanju z Ojdipom. Študentje drugega letnika so med predavanjem vpili: »GOTOF SI!«, zadnji letniki pa so nasprotovali vsaki njegovi trditvi in ko jo je pričel zagovarjati, mu je predstavnik študentskega sveta zabrusil: »Kaj pa vi veste, saj vsi vemo, da ne veste vsega.«

Tako je, kaj pa človek ve, ko se enkrat ujame v neznanje nečesa. In ravno ko ga je pričelo to dejstvo zbadati v rebrih, mu je študent z magisterija prisolil klofuto.

Bjanko se je, šepajoč opotekel iz predavalnice, kjer so ga že čakali najbolj znanja željni kolegi etimologi, morfologi in frazeologi, profesorica vede o praznih publicah ga je seveda pričakala z vilami, asistent s slavistike (ki se ga ta sramota ravno tako tiče, se razume, saj se že celo leto redno družijo s profesorjem Bjankom, dokler ga ni tako nečedno onečastil) pa je za njimi dirjal z baklo in vpil: »Sram te bodi, Bjanko! Kaj pa najina kosila?! Kaj pa najine debate o skladnji?!« Ko so ga ujeli, so ga zaprli v kletko in sojenje se je pričelo.

NAGOVOR

Profesorica Gnida (tista, za vedo o praznih publicah):
»(Spoštovani bomo izpustili) gospod Bjanko Matešič, žalili ste čast naše pokončne fakultete, znane po prizadevanju za znanje in presežek ljudstva. Kako se boste zagovarjali?«

ODGOVOR

Profesor Matešič (še vedno v svoji kletki): »Kriv sem samo tega,

da nisem popoln. Kriv sem samo tega, da premorem toliko
človeka, kot vsak drug človek.«

*Profesorica Gnida odkimava, profesor Stanko (kolega etimolog)
izgleda, kot da ga bo zdaj zdaj zadela srčna kap, asistent s
slavistike odkimava, morfologinja odkimava, VSI PROFESORJI
ODKIMAVAJO.
VSI ŠTUDENTJE ODKIMAVAJO.*

Profesorja Bjanka so zaklali kot prašiča. Prašič Matešič, konec
je z vami.

Mar niti tega ne veste, da se smrtni greh kaznuje s smrtjo?
Prav zares si jo zaslužite.

NOVI ZVON	1
INTERVJU	3
POEZIJA	9
ANJA GRMOVŠEK	10
ALEŠ JELENKO.....	13
KRISTIAN KOŽELJ	17
PROZA	22
NASTJA KORITNIK	23